

reading lesson «Do you know that you are a person?» The author uses the latest teaching methods aimed at forming the subjectivity of the pupil-reader in the process of studying works of fiction in secondary schools of Ukraine on the example of reading a novel by modern writer Tatiana Pakhomova.

Key words: *reading competence, lesson, extracurricular reading, teaching methods, literary education, reader subjectivity, methodical OZON's technologies, fiction.*

DOI 10.31909/2663-7103.2020-(7)-18

УДК 373.016:908:7(477.74)

Тетяна Шевчук
(м. Ізмаїл)

МЕТОДИЧНИЙ КЕЙС ІЗ ВИВЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО» В ЗОШ УКРАЇНСЬКОГО ПРИДУНАВ'Я

Мистецька освіта в сучасній загальноосвітній середній школі набуває пріоритетного значення, оскільки читається впродовж усього навчання: з першого по одинадцятий класи. Вона надає можливість ознайомитись із провідними засадами різних видів мистецтва: уявленнями про естетичне у початковій школі, жанрами та стилями мистецтва в основній школі, шедеврами світової культури у випускових класах. Змістове наповнення інтегрованого курсу «Мистецтво» засвідчує можливість усебічного естетичного розвитку юнацтва, формування художньо-образного уявлення про світову культуру, асоціативного, критичного та креативного мислення, реалізацію різнобічних творчих потреб. Так, у початковій школі увагу зосереджено на основах музичного співу, малювання, ліплення. У середній школі пропонується поглиблене вивчення видів і жанрів музичного й образотворчого мистецтва. Школярі розрізняють народне та професійне мистецтво, у музиці – жанри камерно-вокальної, хорової, камерно-інструментальної, симфонічної, зокрема й новітні музичні явища. В образотворчому мистецтві – види (графіка, живопис, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво) і жанри (аніمالістичний, портретний, побутовий, історичний, міфологічний, релігійний, батальний).

Мистецтвознавчі горизонти учнів випускових класів значно ширші. Це – історичні напрями мистецтва (античний, візантійський, романський, готика, Ренесанс); стилі (бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм, модернізм і постмодернізм); театральне і кіномистецтво. Поглиблену увагу зосереджено на вивченні мистецького надбання культурних регіонів світу (африканський, індійський, арабо-мусульманський, далекосхідний, американський, європейський). Окремим блоком вивчаються архітектурні пам'ятки України та мистецькі осередки свого регіону.

Актуальність дослідження обумовлена потребою забезпечення учителів південної Одещини інформаційними ресурсами з регіональної складової інтегрованого курсу «Мистецтво». Мета публікації – презентувати методичний кейс із вивчення регіональних аспектів зазначеного шкільного курсу для вчителів Українського Придунав'я. Наукова новизна полягає у презентації новітніх розробок авторського колективу в процесі реалізації проекту МОН України в ІДГУ «Регіональна література і живопис етнічних груп Українського Придунав'я як засіб формування колективної ідентичності регіонального соціуму» (ДР 0119U100996).

У рекомендованих МОН України програмах інтегрованого курсу «Мистецтво» профільного рівня та рівня стандарту передбачено, що вчитель самостійно розробляє регіональний аспект курсу. За стандартом українське мистецтво вивчається у 10 класі в рамках блоку «Мистецтво європейського культурного регіону» з урахуванням художніх досягнень представників певного регіону.

На реалізацію змісту програми передбачено п'ять годин на тиждень, з них на викладання пізнавальної складової – дві години на тиждень, а три відводиться на засвоєння художньо-практичної частини.

МЕТОДИЧНИЙ КЕЙС

Зміст
навчального
матеріалу

Мистецтво, творчість митців, заклади культури та мистецтва рідного краю

За програмою для загальноосвітніх навчальних закладів профільного рівня для 10-11 класів, рекомендованою МОН України [4, с. 23-24]:

Учень/учениця

Знаннєвий компонент

Очікувані
результати
навчально-
пізнавальної
діяльності учнів

- називає відомих митців, види та жанри різних видів мистецтва (народні промисли) рідного краю;
- знає заклади культури та мистецтва (мистецької освіти) функціонують у рідному місті (селищі);
- орієнтується в особливостях народних традицій рідного краю, зокрема, традиційних народних свят.

Діяльнісний компонент

досліджує творчість митців-земляків, пам'яток культури та мистецтва рідного краю;

- характеризує творчий доробок одного з митців рідного міста (селища);

- аналізує твори мистецтва;
- займається творчістю у різних видах мистецтва;
- створює твори декоративно-ужиткового мистецтва, характерні для рідного краю;
- виконує музичні твори, створені земляками або присвячені рідному краю;
- бере участь у колективних творчих проєктах (театралізаціях, флешмобах тощо);
- створює і поповнює фоно/відеотеку на теми культури і мистецтва рідного краю.

Ціннісний компонент

- оцінює творчість митців-земляків та їх внесок у розвиток мистецтва України;
- усвідомлює і пояснює важливість вшанування пам'яті видатних митців-земляків, збереження мистецької спадщини рідного краю;
- виявляє ціннісне ставлення до творів мистецтва рідного краю;
- популяризує мистецтво рідного краю.
 - Ізмаїльська картинна галерея [1]
 - Ізмаїльський Будинок культури імені Т. Г. Шевченка
 - районні та сільські Будинки культури
 - міські та сільські музеї
 - Обласний Центр національних культур м. Ізмаїл
 - міські та сільські бібліотеки
 - дитячі музичні та художні школи, творчі гуртки
 - Будинок художника м. Ізмаїл
 - профільні громадські організації
(*Ізмаїльська міська організація Національної спілки художників України*)

Мистецькі осередки південної Одещини

Робота з сайтом Ізмаїльської міської організації Національної спілки художників України [2] дає можливість:

Ізмаїльська міська організація Національної спілки художників України

- ознайомитися з досягненнями національного рівня провідних митців південної Бессарабії;
- отримати біографічні довідки про членів спілки
- побачити репродукції праць та роздрукувати їх
- ознайомитися з виставковою діяльністю спілки
- прочитати розміщені на сайті регіональні мистецтвознавчі студії,

- подивитись репортажі, творчі візитівки митців

Електронний книжковий фонд

Шевчук Т. С. Творчі портрети болгарських митців Буджака // Культурний простір бессарабських болгар : колективна монографія / За ред. Шевчук Т. С. Болград : ТОВ Арт-юг-Ірбіс, 2018. С. 12–62. [8]

Художники Бессарабії : альбом / За ред. Шевчук Т. С. Дрогобич : Коло, 2020. 132 с. [5]

Шевчук Т. С. Методичні рекомендації до модуля «Методичні аспекти викладання регіонального блоку інтегрованого курсу «Мистецтво» в ЗОШ півдня Одеської області» освітньої програми підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво» Ізмаїл, 2020. 83 с. [8]

Варіанти
екскурсійних
програм
регіонального
значення

- Білгород-Дністровська фортеця – найбільший пам'ятник середньовічної архітектури світового значення
- середньовічної архітектури світового значення
- культові споруди міст і селищ
- регіональні фестивалі південної Одещини
- музейні екскурсії
- художні виставки в Ізмаїльській картинній галереї (живопис, декоративно-ужиткове мистецтво)
- виступи народних колективів в Обласному Центрі національних культур м. Ізмаїл та інших районних закладах культури
- планові заходи в бібліотеках та Будинках культури міст і

селищ

- професійні театральні вистави в Ізмаїльському Будинку культури імені Т. Г. Шевченка
- Дунайський біосферний заповідник

Варіанти практичних занять

Живописець Петро Чакір і скульптор Михайло Недопака як видатні митці Українського Придунав'я

Практичне
заняття 1

1. Життєвий шлях Петра Чакіра.
2. Живопис Петра Чакіра.
3. Техніка і живопис емалей Петра Чакіра.
4. Життєвий шлях Михайла Недопаки.
5. Скульптурні композиції Михайла Недопаки.
6. Аналіз однієї з робіт.

Джерела:

1. Арсеньєва Т. Краски, в которых нет лукавства. *Вечерняя Одесса*. 2000. 23. 11. С. 3.
2. Картельян О. В его руках оживали камни... URL : http://izmail.es/article/48829?fbclid=IwAR3pfwHmN5YOhdjloDkCmcwrWEEb2hT0MPkN-TWm_XmxTLWBk7_8eVMGRmQ.
3. Квилинкова Е.Н. Гагаузский песенный фольклор – «граматика жизни». Кишинев : Академия наук Молдовы, 2011. С. 324.
4. Недопака Михайло Климентович. Персональна сторінка. URL : <https://imonuau.wixsite.com/izmail-art/nedopaka-myhaylo>.
5. Сілецька Є. Код династії Чакірів. *Одеські вісті*. № 3 (3561). 2007. 13.01. С. 6.
6. Скульптор Бессарабии Михаил Недопака. URL : <http://www.pridunavie.com.ua/index.php/novosti/667-skulptor-bessarabii-mikhail-nedopaka>.
7. Чакір Петро Петрович. Персональна сторінка. URL : <https://imonuau.wixsite.com/izmail-art/chakir-petro>.
8. Шевчук Т.С. In memoriam : Загальнолюдське й етнопонаціональне у творчій спадщині Петра Чакіра / Творчі портрети болгарських митців Буджака // Культурний простір бессарабських болгар. Болград : Ірбіс, 2018. С. 51–60.

9. Юность зрелости. *Собеседник Измаила*. 2002. 09.06.

Навігація по сайтах регіональних музеїв

1. Ізмаїльські будівлі: мапа сайту; історичні періоди; архітектурні стилі; найпопулярніші будівлі.
2. Білгород-Дністровська фортеця – пам'ятник середньовічної архітектури світового значення. Акерманська фортеця: мапа сайту; план-схема фортеці; екскурсії та маршрути; Огляд з висоти; Історія фортеці; Містичні легенди Акерманської фортеці.
3. Ізмаїльський історичний музей імені О. В. Суворова
4. Ізмаїльська діорама
5. Ізмаїльський історико-краєзнавчий музей Придунав'я
6. Болградський історико-етнографічний музей

Практичне
заняття 2

Джерела:

1. Ізмаїльські будівлі. URL : <https://izmail-history.info/>.
2. Офіційний сайт Акерманської фортеці URL : <http://akkerman-fort.com/>.
3. Ізмаїльська діорама. URL : <http://izmailvechernii.com.ua/izmail/10244-что-skryvaet-za-soboj-kholst-dioramy-izmaila-video>. Інформаційна сторінка. URL : <https://izmail-city.org/museums/118-1-1790-r>.
4. Ізмаїльський історико-краєзнавчий музей Придунав'я. URL : <http://www.pridunavie.com.ua/>.
5. Ізмаїльський історичний музей імені О. В. Суворова. URL : <https://hero.izmail-city.com/muzei/museum.html>.
6. Болградський історико-етнографічний музей. URL : <http://www.fond-inzova.ho.ua/Dostoprим/Muzei.html>.

Природа і цивілізація: культурна діяльність митців Буджака

Практичне
заняття 2

1. Дунайський біосферний заповідник «Дунайские плавни»
2. Дунайський біосферний заповідник, Вилкове
3. Українська дельта Дунаю

4. Вилкове – українська Венеція
5. Ізмаїльська міська організація Національної спілки художників України: мапа сайту; члени спілки; виставкова діяльність; мистецтвознавчі студії.
6. Фестивалі південної Одещини:
 - Бессарабська тантелла. URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=T341fSH4RdI&t=148s>.
 - Дунайська весна. URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=2d-1AVi9v2Q>.
 - Зимовий фестиваль «Трифон Зарезан» (Болград)
URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=IXF65fXkBG4>.
 - Фестиваль «Болгарський собор». URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=9u-kg17sylY>.
 - Фольклорний фестиваль зимових обрядів «Флориле далбе». URL :
https://www.youtube.com/watch?v=78z_AbvmM70
 - Акерман: середньовічний фестиваль у фортеці.

Джерела:

1. Дунайський біосферний заповідник «Дунайські плавні». URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=C18g76HCMN8>.
2. Дунайський біосферний заповідник, Вилкове. URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=plqGoIqaFuk>.
3. Українська дельта Дунаю. URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=16AqVoE-QCg>.
4. Вилкове – українська Венеція. URL :
<https://www.youtube.com/watch?v=HTmrXo8f00E>.
5. ІМО НСХУ. URL :
<https://imonuau.wixsite.com/izmail-art>.

Підвищення кваліфікації
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Центр неперервної освіти, курс «Сучасна методика викладання інтегрованого курсу “Мистецтво”» [6].

З якими труднощами стикається мистецька освіта в сучасній загальноосвітній школі? Їх чимало. По-перше, це надзвичайно широкий діапазон змісту навчального матеріалу, що передбачає наявність висококваліфікованих кадрів для викладання інтегрованого курсу

«Мистецтво». А реальність така, що певні блоки курсу в сільських та районних школах читають не тільки учителі з музичного чи образотворчого мистецтва, але й випускники філологічних, історичних, географічних відділень.

По-друге, не просто надто великими, але й потенційно неможливими є вимоги до очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, викладені у рекомендованій МОН України «Програмі для загальноосвітніх навчальних закладів (10-11 класи. Профільний рівень)». Наприклад, у художньо-практичній частині курсу учень у галузі графіки «створює графічні роботи в різноманітних графічних техніках», «має уявлення про можливості комп'ютерних графічних програм (двовимірних, тривимірних – 3D Studio MAX, ZBrush, Adobe Photoshop, Corel Painter, CorelDRAW, Adobe Illustrator тощо (за вибором), орієнтується у засобах створення плоских та об'ємних (у тому числі, анімаційних) зображень у графічних редакторах»; у галузі живопису, поміж більш-менш можливих досягнень – «виконує ескізи з натури, зокрема на пленері; опановує техніки зображення (лесування, гризайль, пуантилізм, сухим пензлем, по вологій поверхні, Alla Prima, змішана техніка); та художні матеріали (акварель, гуаш, акрил, пастель тощо) для створення зображень; <...> імітує вітражний, мозаїчний фресковий живопис; <...> виконує серії живописних творів, об'єднані спільною ідеєю: диптихи, триптихи, модульні картини тощо». Найбільше питань викликають очікувані результати у галузі скульптури: окрім цілком можливої орієнтації у стилістичних особливостях мистецтва скульптури різних культурних регіонів світу, учень «створює симетричні, асиметричні, статичні, динамічні, врівноважені площинні та об'ємні скульптурні композиції» [4, с. 13-37].

Враховуючи значну кількість годин, відведених на опанування інтегрованого курсу «Мистецтво» в ЗОШ, його важливість для естетичного розвитку юнацтва та нестачу кадрів у сільських та районних школах, наголошуємо на необхідності поглибленого вивчення мистецької складової в програмних циклах гуманітарних дисциплін, розробки нових ДВВ з мистецтвознавчими аспектами для студентів гуманітарного напрямку.

Список використаної літератури:

1. Ізмаїльська картинна галерея. URL : <http://www.izmailtv.com/izmailskaya-kartinnaya-galereya>.
2. Ізмаїльська міська організація Національної спілки художників України. URL : <https://imonuau.wixsite.com/izmail-art>.
3. Методичний кейс МОН України. URL : <http://media.ipro.kubg.edu.ua/?cat=8>.
4. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11 класи. Профільний рівень. URL : https://rada.info/upload/users_files/02146959/58311805037a3b3080a1bd9e5e41cc98.pdf.

5. Художники Бессарабії: альбом / За ред. Шевчук Т.С. Дрогобич : Коло, 2020. 132 с.

6. Центр неперервної освіти Ізмаїльського державного гуманітарного університету. URL : <http://idgu.edu.ua/center-for-continuing-education>.

Шевчук Т. С. Методичні рекомендації до модуля «Методичні аспекти викладання регіонального блоку інтегрованого курсу “Мистецтво” в ЗОШ півдня Одеської області» освітньої програми підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво». Ізмаїл, 2020. 83 с.

7. Шевчук Т. С. Творчі портрети болгарських митців Буджака. *Культурний простір бессарабських болгар* : колективна монографія / За ред. Шевчук Т. С. Болград: ТОВ «Арт-юг»–«Ірбіс», 2018. С.12–62. URL : <http://lib.idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/%D0%9A%D0%A3%D0%9B%D0%AC%D0%A2%D0%A3%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%99-%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%86%D0%A0.pdf>.

Анотація

Шевчук Тетяна. Методичний кейс із вивчення регіональної складової інтегрованого курсу «Мистецтво» в ЗОШ Українського Придунав'я

Автор презентує методичний кейс із вивчення регіональної складової інтегрованого курсу «Мистецтво» для вчителів Українського Придунав'я, розроблений у процесі реалізації проєкту МОН України в ІДГУ «Регіональна література і живопис етнічних груп Українського Придунав'я як засіб формування колективної ідентичності регіонального соціуму». Актуальність дослідження обумовлена потребою забезпечення учителів регіону інформаційними ресурсами з регіональної складової інтегрованого курсу «Мистецтво» (10-11 класи).

Ключові слова: мистецтво, регіональний, інформаційні ресурси, кейс.

Summary

The author presents a methodological case for studying the regional component of the integrated course «Art» for teachers of the Ukrainian Danube Region, developed during the project of the Ministry of Education and Science of Ukraine in ISUH «Regional Literature and Painting of Ethnic Groups of the Ukrainian Danube as a means of forming a collective identity of local society». The relevance of the study is due to the need to provide teachers in the region with information resources from the regional component of the integrated course «Art» (grades 10-11).

Key words: art, regional, information resources, case.